

การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เพื่อพัฒนาทักษะนักเรียนชั้นประถมศึกษา The Role Playing for Developing Skill for Primary Students

วิรงรอง คงมณีเงิน

ปริญญาโท สาขานาฏศิลป์ไทย สาขาศิลปะการแสดง

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้รวบรวมการศึกษาและแนวคิดทฤษฎีเล่นปนเรียน (Play and Learn) ของเฟรเบล (Froebel) ผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษา โดยการนำแนวคิดเล่นปนเรียน (Play and Learn) มาบูรณาการกับการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาจะประกอบไปด้วย ความสำคัญของการเล่นปนเรียน ความหมายการแสดงบทบาทสมมติซึ่งเป็นเครื่องมือของการเล่นปนเรียน และขั้นตอนการจัดการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการช่วยกระตุ้นให้เกิดทักษะทางด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการพูด ด้านการอ่าน ด้านความคิดสร้างสรรค์ ฯ และยังเป็นการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพและเหมาะสมตามวัย

คำสำคัญ เรียนปนเรียน, พัฒนาทักษะ, การแสดงบทบาทสมมติ, นักเรียนชั้นประถมศึกษา

Abstract

This article aims to examine the “play and learning” concept of Froebel, whose named as the originator of the kindergarten system. This article also presents how to integrate “play and learning” concept and the “role playing” in the teaching and learning activities. The contents of this paper are the importance of play and learning, the meaning of role playing as a tool of play and learning concept and the procedure for creating role playing. According to the study, the finding shows that the techniques of the role playing encourage children to fully developing their skill in several aspects such as speaking, reading and creative thinking. Additionally, this techniques allow young children learning basing on their potential and ageing.

Keywords: play and learning, skill development, role playing, primary students

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนแบบเล่นปนเรียนเป็นการเรียนรู้ตามช่วงวัยของเด็ก การเรียนรู้ของเด็กแต่ละวัยนั้นมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเล่นปนเรียน (Play and Learn) เหมาะสำหรับเด็กที่อยู่ในช่วงที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาตอนต้น เด็กในวัยนี้จะเรียนรู้สิ่งต่างๆโดยการเล่นหรือการที่เด็กได้ลงมือกระทำจริงในสิ่งนั้นๆ การเล่นปนเรียนเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมไปพร้อมๆกัน เป็นการ บูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆที่เด็กควรได้รับ ให้เข้ากับกิจกรรมการเล่นตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นไปตามธรรมชาติของเด็กจึงได้นำเอาวิธีการแสดงบทบาทสมมติ(Role Playing) มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เปลี่ยนแปลงไปเป็น

ความรู้ที่ยั่งยืนสำหรับเด็กโดยเด็กนั้นจะอยากเรียนรู้เองโดยไม่ต้องผู้ใหญ่มาบังคับซึ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามช่วงวัยและเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของผู้เรียน

ความสำคัญของการเล่นปณเรียน

การเรียนรู้ของเด็กมีความแตกต่างไปจากเด็กในวัยอื่น การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์สำหรับเด็กจึงเป็นกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นที่หลากหลาย (ทร หนูทอง และชาย เณลิ้มเชาร์ 2556: 7) เฟรอบเอล (Froebel) ผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษา เชื่อว่าการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิต โดยให้เด็กได้กระทำด้วยตัวเองย่อมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ซึ่งความเจริญงอกงามต่างๆ ต้องดำเนินไปตามลำดับขั้น การให้การศึกษาจึงมุ่งให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยจัดการศึกษาให้เป็นลำดับก่อนหลังตามพัฒนาการการเจริญเติบโตของเด็ก และจะต้องทำกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กในวัยนั้นสนใจ และควรให้มรการเคลื่อนไหวร่างกายโดยวิธีการต่างๆ

ศรีสมวงศ์ วีรศิลป์ (2520) การเล่นปณเรียนเป็นวิธีการจัดประสบการณ์ที่让孩子ได้เล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน เป็นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กควรได้รับให้เข้ากับกิจกรรมการเล่นตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และตามธรรมชาติของเด็กที่ชอบการเล่นอยู่แล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการเล่นย่อมทำให้เด็กสนุกสนานและอยากเรียนมากขึ้น ครูจึงบูรณาการสิ่งที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ให้เข้ากับกิจกรรมการเล่นของเด็ก ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ด้วยการแสดงออก การเล่นภายใต้การดูแลช่วยเหลือของครู ซึ่งเป็นวิธีการที่ครูนำเอาธรรมชาติของเด็กที่ชอบเล่นอยู่แล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

การเล่นเป็นกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนาน เป็นกิจกรรมที่ทำโดยไม่ต้องถูกบังคับ การเล่นเป็นกระบวนการพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการเล่นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การเล่นนำไปสู่การค้นพบเหตุผลและการคิด
2. การเล่นเป็นการเชื่อมโยงระหว่างเด็กและสังคม
3. การเล่นเป็นการนำเด็กไปสู่ภาวะความสมดุลทางอารมณ์

การจัดกิจกรรมเล่นปณเรียนให้เข้ากับกิจกรรมประจำวันทั้ง 6 กิจกรรม ได้ดังนี้ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ, กิจกรรมเสริมประสบการณ์, กิจกรรมสร้างสรรค์, กิจกรรมเสรี/เล่นตามมุม, กิจกรรมกลางแจ้ง เกมการศึกษา

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า เฟรอบเอล (Froebel) เห็นความสำคัญเกี่ยวกับคุณค่าและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งวัยเด็กนั้นเป็นวัยที่ยังมีสมาธิไม่มั่นคงการเรียนรู้ของเด็กจึงควรเน้นเรื่องการเคลื่อนไหวร่างกายและการได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ มากกว่าการนั่งฟังครูอธิบายความรู้ ครูจึงมีส่วนสำคัญในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้เรียนรู้เต็มศักยภาพและเหมาะสมตามช่วงวัยโดยการกระตุ้นให้เกิดความสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเล่นปณเรียน(Role Playing) มาบูรณาการกับการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

ความหมายการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

การแสดงบทบาทสมมติ ถือเป็นเครื่องมือและกลวิธีอย่างหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทุกสภาวะในชั้นเรียนตามโอกาสที่สมควร โดยให้นักเรียนแสดงออกจากเรื่องที่ได้อ่านนำมาสมมติ มีการแสดงออกอย่างอิสระ ทั้งท่าทางการพูด การแสดงท่าทางต่างๆ การแสดงบทบาทสมมตินี้จะช่วยให้นักเรียนที่

ออกมาแสดง มีความเข้าใจในเรื่องที่แสดงได้อย่างลึกซึ้งและสามารถจดจำไปได้นาน ถ้าเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจก็จะฝังใจและจดจำได้ไปตลอดชีวิต บทบาทสมมติฉบับเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ช่วยในการส่งเสริมให้เด็ก ๆ รักการอ่านได้มาก อีกทั้งครูยังสามารถนำบทบาทสมมติไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆ

ลี (Lee, 1974 อ้างถึงใน กรรณิการ์ พฤษวิเศษกุล 2546: 11) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ ซึ่งต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูด และแสดงท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า

เอื้องฟ้า สารสิทธิ์ (2543: 10 อ้างอิงใน ละมัย สายสินธุ์ 2552: 22) ให้นิยามเกี่ยวกับกิจกรรมบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีกระตุ้นสถานการณ์ในชีวิตจริงให้เกิดขึ้นภายในห้องเรียนภายใต้เงื่อนไขที่มีการควบคุมไว้ ผู้เรียนจะต้องใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเหมือนกับว่ากำลังเผชิญสถานการณ์นั้นในชีวิตจริง

อาทร ใจเที่ยง (2553: 163) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นมาจากความจริง มาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่คุณเรียนคิดว่าควรจะเป็น ผู้สอนจะให้การแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นพื้นฐานในการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน อันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียนอย่างลึกซึ้ง และรู้จักปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรม และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติที่ผู้เรียนได้แสดงออกแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบละคร เป็นการแสดงบทบาทตามเรื่องราวที่มีอยู่แล้ว ผู้แสดงจะได้รับทราบเรื่องราวทั้งหมด แต่จะไม่ได้รับบทที่กำหนดให้แสดงตามอย่างละเอียด ผู้แสดงจะต้องแสดงออกเองตามความคิด และดำเนินเรื่องไปตามท้องเรื่องที่กำหนดไว้แล้วซึ่งมีลักษณะเหมือนละคร

2. การแสดงบทบาทสมมติแบบแก้ปัญหา เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้แสดงได้รับทราบสถานการณ์หรือเรื่องราวแต่เพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น ซึ่งมักเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือมีข้อขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงบทบาทจะใช้ความคิดของตนเองในการแสดงออกและแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเสรี

ทิศนา ขมมณี (2560: 67) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และการนำการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่สังเกตพบ มาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

องค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของวิธีสอน

1. มีสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ
2. มีการแสดงบทบาทสมมติ
3. มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ชมและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

สรุป เด็กเล็กนั้นมีความพร้อมด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน จินตนาการ ซึ่งเป็นเรื่องที่เราจำเป็นต้องเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน และต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความพร้อม โดยการแสดงบทบาทสมมตินี้จะช่วยให้ผู้เรียนที่ได้ออกมาแสดงหรือรับชมการแสดงมีความสนใจในเนื้อหา นับเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ช่วยในการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ได้ดีขึ้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติมี 5 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนมีวิธีการสอนดังนี้ (กรมวิชาการ. 2527: 37 – 40 อ้างถึงใน อากร ใจเที่ยง 2553: 163)

1. ขั้นเตรียมการใช้บทบาทสมมติ เป็นการเตรียม 2 หัวข้อใหญ่ได้แก่ ดังนี้

1.1 เตรียมจุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติให้แน่ใจและเฉพาะเจาะจงว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอะไรบ้างจากการแสดง

1.2 เตรียมสถานการณ์สมมติ เพื่อเล่าให้ผู้เรียนฟังให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การเตรียมสถานการณ์การบทบาทสมมตินี้อาจเตรียมเขียนไว้อย่างละเอียดเพื่อมอบให้แก่ผู้เรียน หรือเตรียมเฉพาะสถานการณ์เพื่อเล่าให้ผู้เรียนฟัง ส่วนรายละเอียดผู้เรียนต้องคิดเอง

การเตรียมบทบาทสมมตินี้ ควรให้มีความชัดเจน มีความยากง่ายให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน มีเนื้อหาใกล้เคียงกับความเป็นจริง และควรให้มีความขัดแย้งหรือปัญหาที่จะต้องแก้ไข เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกคิดและแก้ปัญหา

2. ขั้นตอนการ จัดแบ่งย่อยเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การนำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้สอนอาจใช้วิธีโยงประสบการณ์ใกล้ตัวผู้เรียนเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติชี้แจงประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติและการร่วมกันช่วยแก้ปัญหา

2.2 เลือกผู้แสดง เมื่อผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมแล้วผู้สอนจะจัดตัวผู้แสดงในบทบาทต่างๆ ในการเลือกผู้แสดงนั้นอาจใช้วิธีดังนี้

- 1) เลือกอย่างเจาะจง
- 2) เลือกผู้ที่มีบุคลิกลักษณะคุณสมบัติที่เหมาะสมกับบท
- 3) เลือกผู้แสดงโดยให้อาสาสมัคร

2.3 การเตรียมความพร้อมของผู้แสดง เมื่อเลือกผู้แสดงได้แล้วผู้สอนควรให้เวลาผู้แสดงได้เตรียมตัวและตกลงกันก่อนการแสดง ผู้สอนควรช่วยให้กำลังใจ ช่วยจัดความตื่นเต้น ประหม่า และความวิตกกังวลต่างๆ เพื่อให้ผู้แสดงได้แสดงอย่างเป็นธรรมชาติ

2.4 การจัดฉากการแสดง การจัดฉากการแสดงอาจจะจัดแบบง่ายๆ คำนึงถึงความประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากร

2.5 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ในขณะที่ผู้แสดงเตรียมตัว ผู้สอนควรได้ใช้เวลานั้นเตรียมผู้ชมด้วย โดยควรทำความเข้าใจกับผู้ชมว่าควรสังเกตอะไรจึงจะได้ประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และอภิปรายในภายหลัง ผู้สอนเตรียมหัวข้อการสังเกต หรือจัดทำแบบสังเกตการณ์เตรียมไว้ให้พร้อม และเลือกผู้สังเกตการณ์ช่วยกันดูและบันทึกพฤติกรรมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องราวไป

2.6 การแสดง เมื่อทุกฝ่ายพร้อมและจึงเริ่มการแสดง การแสดงนี้ควรปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติ ผู้สอนและผู้ชมไม่ควรขัดกลางคัน นอกจากในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ในขณะที่แสดงผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมของผู้แสดงและผู้ชมอย่างใกล้ชิด

2.7 การตัดบท ผู้สอนหรือผู้กำกับควรตัดบทหรือหยุดการแสดงเมื่อการแสดงผ่านไปเป็นเวลาพอสมควร ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเยิ่นเย้อเกินไปจะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทควรจะทำเมื่อ

- 1) การแสดงได้ให้ข้อมูลแก่กลุ่มเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปราย
- 2) ผู้ชมและผู้แสดงพอจะเล่าได้ว่า เรื่องราวจะเป็นอย่างไรถ้ามีการแสดงต่อไป

3) ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อได้ เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการหรือเกิดอารมณ์สะท้อนใจมากเกินไป

4) การแสดงยืดเยื้อไม่ยอมจบหรือไม่จบลง และผู้ชมหมดความสนใจที่ชมการแสดงจนจบเรื่อง

3. ขั้ววิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง (ชั้นประเมินผล) ขั้วนี้ถือเป็นชั้นสำคัญสุดยิ่งในการสอน เพราะเป็นชั้นที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้สังเกตเห็นและนำมาวิเคราะห์หรืออภิปรายผลจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำคัญสำหรับตนเอง ในชั้นนี้ครูควรเตรียมคำถามต่างๆ ไว้เป็นแนวทางสำหรับตนเอง ที่จะใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกันโดยทั่วๆ ไปวิธีนี้ใช้ในการดำเนินการในชั้นนี้ มีดังนี้

3.1 ชี้แจงให้ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจว่า การอภิปรายจะเน้นที่เหตุผลและพฤติกรรมที่ผู้แสดงได้แสดงออกมาไม่ใช่เน้นที่ใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร

3.2 สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้แสดง

3.3 สัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม

3.4 ให้นักแสดงและผู้ชมวิเคราะห์เหตุการณ์ เสนอความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน โดยครูอาจใช้คำถามต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด

ข้อสำคัญข้อหนึ่งที่ครูควรพึงระวังในการดำเนินการอภิปรายคือ ครูควรแสดงความเป็นประชาธิปไตย ให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ในการคิด ตัดสินใจ ไม่ประเมินค่าตัดสินความคิดเห็นของผู้เรียน อันอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่แท้จริง

4. ขั้วแสดงเพิ่มเติม หลังจากวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจเสนอแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ ครูอาจให้มีการแสดงเพิ่มเติมก็ได้แต่ทำการแสดงเพิ่มเติมนี้ไม่จำเป็น ครูสามารถข้ามขั้นไปถึงขั้นที่ 5 เลยก็ได้

5. ขั้วแรกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากจบการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้วครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้อภิปรายกันและกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุป หรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้ดี

จากที่ได้ศึกษาวิจัยการแสดงบทบาทสมมติมีผลดังนี้

ในปี พ.ศ. 2533 ศิริวรรณ เจริญจิตต์กุล ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการพัฒนาค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีธรรมดา มีการพัฒนาค่านิยมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุม 2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติมีการพัฒนาค่านิยมด้านความซื่อสัตย์มากกว่าสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีธรรมดา

ในปี พ.ศ. 2546 กรรณิการ์ พงษ์วิเศษกุล ได้ศึกษาเรื่อง การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยพบว่า กิจกรรมบทบาทสมมติที่ใช้ที่ในฝึกปฏิบัติทักษะการพูดสามารถพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียน และนักเรียนผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับดี ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้บทบาทสมมติพัฒนาทักษะการพูด และผลของการวิจัยการใช้บทบาทสมมติยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ที่พบว่า การทำการสอนโดยใช้บทบาทสมมติไปใช้สอนในวิชาภาษาไทยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการฟังการพูดนักเรียนมีความสนใจ ความคงทน ในการเรียนสูงกว่าการสอนโดยวิธีสอนอื่น

ในปี พ.ศ. 2550 สุณี คุ่มมือ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 การวิจัยพบว่า 1. แผนการจัดการประสบการณ์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.25/90.45แสดงว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการประสบการณ์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6934 ทำให้นักเรียนมีความรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น 3. การประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 คิดเป็นร้อยละ 91.41 มีความรับผิดชอบต่อตนเองอยู่ในระดับมาก

ในปี พ.ศ. 2552 ละมัย สายสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้า 1. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านออกเสียง ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 โดยใช้นิทานพื้นบ้านประกอบการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ มีค่าเท่าไร 88.35/93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2. ดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านออกเสียงโดยใช้นิทานพื้นบ้านประกอบการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.9019 ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านออกเสียงโดยใช้นิทานพื้นบ้าน ประกอบการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น มีพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่ดีขึ้น 3. ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานพื้นบ้านประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ นักเรียนสามารถอ่านออกเสียง ร เรือ ล ลิง ได้ ชัดเจนถูกต้อง จากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้สามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดีสร้างความมั่นใจในการอ่านออกเสียงให้กับนักเรียนได้ นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง ชัดเจน และคล่องขึ้นจนทำให้มีพัฒนาการทางการเรียนเป็นไปในทางที่ดีขึ้นได้

ในปี พ.ศ. 2553 วรกมล สมทรานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาด้วยรูปแบบบทบาทสมมติที่มีต่อผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบบทบาทสมมติสูงกว่าก่อนทดลอง 2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบบทบาทสมมติสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติสามารถพัฒนาทักษะผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น การพูด การสื่อสาร การอ่าน การแก้ไขปัญหา มีความรับผิดชอบในการทำงาน และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งมีความกล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และยังส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การแสดงบทบาทสมมติจึงมีความเหมาะสมในการนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่างๆ

สรุป

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจะต้องมีวิธีการที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถมีพัฒนาการทางด้านการศึกษาที่ดีขึ้น การสอนโดยใช้บทบาทสมมติตามแนวคิดเล่นปนเรียน (Play and Learn) ของเฟรเบล (Froebel) เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและยังสามารถกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านต่างๆโดยที่นักเรียนไม่ถูกบังคับและเต็มใจที่พัฒนาทักษะในด้านต่างๆด้วยตัวเอง

การแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนนำมาใช้เพื่อสอนผู้เรียนให้เกิดทักษะประสบการณ์หรือความรู้ โดยครูใช้การจูงใจให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการทำกิจกรรม กิจกรรมนั้นคือการเล่นของเด็ก การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการจัดประสบการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้เล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันเป็นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนควรได้รับให้เข้ากับกิจกรรมการเล่นตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และตามธรรมชาติของเด็กที่ชอบการเล่นอยู่แล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการแสดงจากประสบการณ์จริงของผู้เรียนย่อมทำให้ผู้เรียนสนุกสนานและอยากเรียนมากขึ้น ครูจึงบูรณาการสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้เข้ากับกิจกรรมการเล่นของเด็ก ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำด้วยการแสดงออกการเล่นภายใต้การดูแลช่วยเหลือของครูซึ่งเป็นวิธีการที่ครูนำเอาธรรมชาติของเด็กที่ชอบเล่นอยู่แล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

รายการอ้างอิง

- กรรณิการ์ พงษ์วิเศษกุล. (2546). การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคูบอง กรุงเทพมหานคร. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทร หนูทอง และชาย เฉลิมเชาร. (2556) วิชาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัท เนติกุลการการพิมพ์ จำกัด
- ทิตนา แคมมณี. (2560). 14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ละมัย สายสินธุ์. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านออกเสียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยชั้นนันทนพ้านประกอบการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรกมล สุมทรานนท์. (2553). ผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาด้วยรูปแบบบทบาทสมมติที่มีต่อผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีสมวงศ์ วีรศิลป์. (2520). การเล่นของเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเกษม.
- ศิริวรรณ เจริญจิตต์กุล. (2533) ผลของการพัฒนาค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทบาทสมมติ. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุณี คุ่มมือ. (2550). การพัฒนาคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อากร ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์